

تورک یوردی

تورک ادبانی مرکزى هیئتى طرفه نشر اولتور.

جلد ۲

ایلول ۱۳۴۱

نومرو ۱۲

بارانجی قدرت

شیمدی یه قدر نه برتورک شاعرینک، نه برتورک نثرینک، نه برتورک رسامینک، نه برتورک مورخنک تثبیت ایدمه سیکى بویوک، مهیج و علوی برتورک تمثالی، ویانهلی برهیکلتراش طونجک صیجاق و سرت لسانیه افاده یه چالیشمقده در. هر هانکی بر صنعتکار ایچین دو یولماز بر الهام منبعی تشکیل ایدمه چکنه شبه اولمایان بوملی و داستانی موضوع ویانهلی هیکلتراشک آئنده، هنوز بوموشاق و مطیع بر آلچی حالنده در. فقط شیمدین بوتون کوزلر بو آلچینک ایچنده قیلمدايان روحی حس ایدیورلر؛ بوروح بر نظر اولوب بزه باقیور؛ بر آغیز اولوب بزمه قونوشیور، بر طور اولوب بزی حکمی آلتنه آلیور و بر خط اولوب بزه، بو کونه دک، اسفنکس کبی اسراری حل ایدیه مین بر چهره نک معناسی تبلیغ ایدیور. تورک وطنک بانیسی «غازی مصطفی کمال» ک شخصیتده مختفی بوتون بر معنوی خزینه موساتک عصاسیه دو قوندینی قایالردن سولرک فیشقیریشی کبی، ویانهلی قیریپه لک آووجلرینه آقیور. بوجوشقون سیلی ضبط ایدمه بیلیمک ایچین انسانک نه قدر قدرتلی اللره مالک اولمسی لازمدر؛ و بویله بر دیو ایشنی در عهده ایتک نه قدر قهرمانانه بر تشبدر! بحث ایتدیگمز آوروپالی صنعتکار، بوجسارتیه، بزه، شیمدین، میدانه چیقارمقده اولدینی اثر حقنده محتاج بولندیگمز امنیت و یرمکده در. کوکل ایستردی که، بوشرف، هر کس دن اول برتورکه میسر اولسون، فقط،

آكلاشيلان ، ايچمزدن هيچ بر صنعت اهلى قلابنده بو جراتى حس ايتدى ؛ ايتش اولسيدي ، اسمنى « غازى مصطفى كمال » ك بويوك نامى پيشندن تاريخه سوروكله يچك اولان بويله برفرصتى اصلا قاچيرمازدى . بونقطه نظر دن ، تورك صنعتكارلىرى آره سندن بر چوقلىرىنىك بويله بر اثره وجود ويرمكى بدىيى غايه لرينك اك يوكسكلر ندى برى اوله رق تاقى ايتدكلرينه شبه يوقدر ؛ فقط ...

بو « فقط » ك صوكنى كتيرومك ايجه مشكلدر ؛ بونك صوكى صنعتكارلر من حقنده چوق « نه يلىست » بر حكم ويرمك صورتيله كتيريله بيلير . اعترافه مجبور قاله جفر كه ، آرامزده هيكلتراشلىك سرائرينه واقف تك بر صنعتكار يوقدر . واقعا موسيقريه لك ويانه دن ورودى اوزرينه استانبول صنايع نفيسه مكتبمزدده بونك برنوع رقابت توليد ايتديكنى كوردك . باشده بومكتبك مديرى اولق اوزره هيكلتراش طلبه لر ندى بر چوقلىرى غازينك هيكلنى يايىق شرفك بر اجنى صنعتكار طرفدن استرقابنه مساعدده ايتيه چكلرينى سويله ديلر واوندن اول ، ميدانه بر غازى مصطفى كمال هيكلنى چيقارمق ادعاسنده بولنديلر ؛ حتى ايشتديكمزه كوره بوادالرينى انبات ايچين شيمديدن ايشه بيله باشلامشلدرد . لكن بوايشه باشلامه نك طرزى بزه واضح ، قطعى ، اليم بر صورتده شونى خبر ويريور كه ، تورك صنايع نفيسه مكتبي ، هنوز هيكلتراشى حقنده اك ابتدائى برفكره بيله مالك دكلدر . زيرا بومكتبده كى كنج صنعتكارلر ، غازينك برفوطو غرافيا سى قارشيدسندده چالشمق صورتيله تجيىي صنعت عالنده هيچ كوروله مش ، ايشيديله مش غريب بر مساعى طرزينه صابمش اوليورلر ؛ يعنى جانسز بر موده لدن جانلى بر اثر چيقارمق ايسته يورلر . يالكز يو كيفيت ، باشلى باشنه بزده كى بدىيى ادراكك هنوز نه قدر دون برسويه ده بولندينى اثباته كافيدر .

بر هيكل ، هر شيدن اول ، بر حر كتك افاده سيدر . بونك ايچين دكليدر كه ، ويانه لى « قريپه ل » ك غازى پاشا حضر تلىر نده مشاهده و تدقيق ايتديكى شى ، مشار اليه ك اطوار و حر كاتى اولمشدر . نته كيم ، بوكون قريپه لك ابتدائى مساعيندن ميدانه چيقان « آبوش » ده غازى يى تمثيل ايدن طرف آلنك شكلندن ، بوزنك

خطوطندن زیاده کندیلرینه معناد اولان برطوروش و برحرکتدر . بوطوروش و بو حرکتده ، صنعتکار ، موده‌لک بوتون بسیقولوژیسینی یاقلامش ، ناصل برانسان انمودجیلر قارشى قارشى به بولندیغنی حس ایتشدرد . اگر ، قریپهل غازینک کیم اولدیغنی بیلمه‌ین بر صنعتکار دخی اولسیدی ، اونى کورور کورمز ، مطلقا نه چاپده براراده‌نک ونه جنس بر سجه‌نک تجلیانه شاهد اولدیغنی سزوب آکلایه جقدی . بواعتبار ایله صنعتکارلر برارده آله باقیجیلر وفالجیلر نوعندن بر سحر باز صنفه منسوبدرلر . بونک ایچین یالکیز هر هانکی بر صنعتک آلیانه ، نه قیسکته وقوف کافی دکلدر ؛ عین زمانده بویوک بر حدس صاحبی اولقی لازم کلیر و علی‌العاده بر صنعت اهلی ایله یوکسک بر صنعتکاری یکدیگرندن آییران اوصافک اک مهملرندن بریده بودر .

ایچمزدن بر چوقلری - بونلر آره‌سنده بعضی صنعتکارلریمز ده ذکر ایتمک لازم کلیر - غازی پاشا حضرتلرینی یاقیندن کورمک فرصته نائل اولمشلردر ؛ فقط ویانه‌لی قریپهل بورایه کلوبده غازینک اوضاع و اطوارنده کی خصوصیتلری کشف ایدنجیه قدر ، بو خصوصیتلر هانکیمزک نظر دقتنی جلب ایتشدی ؟ قریپهل ایلك مشاهدلرینک نتیجه‌سی بزه بیلدیردیکی وقت « نه دوغری کورمش ! » دیدک و (أبوش) میدانر چیقنجه « ایشته ، تام کندیسی ! » دییه‌سه ویندک . بونه غریب بر خاصه درکه ، بر اجنبیه ، کندى ملی تمثالزى بزه اوکره‌تمک ، بزه ایضاح ایتمک قدرتی ویریور ؟ بوکا بکیزر برسؤالی ، تورک ادباسی ، « پیه‌ر لوتی » نک تورکیه‌یه دائر یازدیغنی کتابلر قارشیدسند کندى کندیلرینه برچوق دفعه ایراد ایتشلردی ؟ دیمشلردی که کندى وطنمیزک سمانی و طوپراغنی بویابانجی شاعر بزدن دها ایی آکلایور ، بزدن دها ایی حس ایدیور و بزدن دها ایی آکلایور . شیمدی‌یه قدر بزه مکشوف اولمایان برچوق ملی کوزه‌لرک کندیلرینی بوسیاحه تسلیم ایتدیلر و اونک قلمندن بزه عیان اولدیلر ؛ عجب بونک اسبابی ندر ؟ کوزلریمز اوستقده بربرده‌می واردی ؟ یوقسه اشیانک مناسنی ضبط ایدیجی بر آلتنجی حسدنمی محرومز ؟ جوق پارادوکسی کورونمک بهاسنده اولسه بوسؤاللرک هرایکینه « اوت ! »

دیمک مجبوریتندیز . اوت ، کوزلریمیزک اوستند بر پرده وارد ؟ اوت اشیانک
معناسنی ضبط ایدیجی بر آلتنجی حسدن مجرومن و بوایکی تصدیق اداتی تکرار
ایدركن ، ائی بیله لم که ، یالکز بدیی بر مسئله دائر فکریمیزی سوبله مش اولیه جغز ،
عین زمانده ، هیمیزک ، آجیسنی حس ایدوبده برینی بوله مدیغمز الکهم ، الکوخیم
ایکی ملی تقیصه یه تماس ایتش اوله جغز .

مشهور پانجرمانیست چه میرلاین دیر که : مدنی ملتله غیر مدنی ملتلی بر برندن
آیران شی نه بر ذکا ، نه ده بر اخلاق فرقیدر . تاریخک باشلانغیجندن بری یاراتجی
ملتلی ، قیصر ملتلدن آیران ممیز وصف دائما « عالمشمول بر کوروش و آکلایش »
قابلیتی اولمشدر . عصر لرجه منتظم بر دولت تأسیسنه بیله موفق اوله مایان قدیم
یونانیلری صنعت ، علم و مدنیت ساحه سنده بوتون معاصر لرینه حاکم قیلان و بو کونکی
جرمانلری (آنغلو صاقسونلر ، چلتلر ، بره تانیالیلر ، اسوچ و نور و جیلرالی اخر دینی
بو جرمانلر میاننده تلقی ایتک لازم کلیر) عینی ساحه ده بر نوع حرثی هه جه مونیا
بخش ایدن قوت ایشه بوقابایتدن نبعان ایدیور .

چه میرلاینک آلمانجه بر ترکیب ایله پک واضح بر صورتده افاده ایتدیکی
بو قابلیته بز عالمشمول بر کوروش و آکلایش ، تعبیر یله صوک درجه مهم بر
شکل و یرمش اولدق . بناءً علیه ، بونی بر پارچه دها ایشاح ایتمه من لازمدر .
بونک ایچین ده سوزی ینه چه میرلاینه براقق احتیاجنی حس ایدیور . بو مؤلف دیر که :
علم و فن ساحه سنده وقوع بولان اختراعاتک بر جوخی چینیلر طرفندن یاییلمشدر .
بو اعتبار ایله چینیلرکده مدنیت تاریخده مهم بر موقعلری اولق لازم کلیردی .
حالبوکه ایش بر عکسدر . چین ، مدنی عالم غندنده دائما بر ظلمت و وحشت
دیاری اوله رق طانمش و چینلی تپی هیچ ترقی ایتمین بر انسان انموذجی حالده
قالمشدر . زمانه کوره هیچ شبهه سز سوقراط درجه سنده بر حکیم اولان قوتقوجوسک
قوجامان و قالابالق وطنی بر آووج اوروپالینک آئنده یالکز استثمارة یارایان جامد
و حرکتسز بر مستملکه در . بویوز میلیون کیشیلک ملت سانکه بر روح خیت
طرفندن چارپیلمش کیدر . باقیور ، فقط کورمیور ؟ ایشدیور ، فقط آکلایمور ،

اضطراب چکیور، فقط فریاده مجالی یوقدر. بر فلجه جوق بکزه بن بوحال
 بوتون آسیائی قومله شامل بر علتدر. بیتمز توکنمز بر کیجه نك کابوسی
 بشریتك نصفدن زیاده سنی تشکیل ایلین بوملتلر اوزرنده کویا ر کناهك جزاسی
 کبی حکم فرما اولمقده در. قورقونج بر سکوت؛ بر اولوم حرکتسزلکی؛ مادی
 ومعنوی بر سفاتك ایکنج تعفی... دیگر طرفده ایسه آوروپا دنیلن شوباش
 دوندریجی فعالیت و مجادله قاصیرغه سینه باقیکز. بواولکه هر کون یکی بر تبدله
 ساحه در، کره ارضك بو طرفه اصابت ایدن قشری شیمدی به قدر یوز بیک دفعه
 شکلدن شکله افراغ ایدلمش و آوروپا لیلرک متمادی سی وجهدلری آلتنده عادتاً
 آرزویه کوره اوزولن بوکولن، یازیلوب چیزیلن بر مسوده کاغدی حالنه کیرمشدر.
 دنیله بیلیرکه بونقطه سنده، کره ارض، هنوز اندفاع دوره سنی اکمال اتمه مشدر؛
 متمادیاً قاینایور، ایچنک بوتون خزینه لرینی هر کون یکی بر فوران ایلله طیشنه آتیور.
 اونی بوا آزعین و طاشقین حیاتیله جانلاندیران قوت نه در؟ ایسته، بواوروپالی
 دیدیکمز متجسس، متحکم، اویاییق، اویور، دورماز، دیکله نمز مخلوقك اراده.
 سیدر. بواراده درکه، طاشی، طوبراغی، صوی، آتشی و هواده کی نامرئی قدرت
 عناصرینی کندینه رام ایتش، اونلری ایسته دیکی کبی قوللانیور، هپسینی فرعونلرک
 کوله سورولری کبی ایسته دیکی ایسه، ایسته دیکی یوله سوق ایدیور. آوروپالی
 حیات و کائنات اوزرنده کی بوتحکمه، آنجق کندینه مخصوص بر حیات و کائنات
 مفهوميله، طالمشول بر کوروش و آکلایش خاصه سیله واصل اولمشدر. و بو خاصه
 بر سبسته مک محصولدر.

بوصوک جمله بی چه مبرلاینک مطالعانه بز کندیمزدن علاوه ایدیورز. زیرا،
 بز اوپانجرمانیست عالم کبی انسانلرک فطرة مختلف درجه لره آیرلمش اولدقلرینه
 قانع دکلز. اکر بو کون مدنیت عالمنده بعض تنوعلر موجود ایسه بونک سببینه
 فلان ملتک ماوی کوزلی، صاری صاجلی اولیشنده؛ نه ده شوویا بوجنس انسانلرک
 قحف و عمود فقری اولچولرنده بوله جفز. بوتون ملتلر تاریخی مقدراتلرینک،
 ایچنده یاشادقلری اقلیمک، یعنی منشاء لرندن اعتباراً تعقیب ایتدیکلری اجتماعی یولک

محصولیدرلر؛ بویوک نهرلرک کچدیكلری یرلرک مناظرینی کندی سولرئده انعکاس
ایتدیره رک آقیشلری کبی ملترده قدرک و احتیاجک سوقیله طولاشدقلری، اوغرا دقلری،
قرار قیلدقلری یرلرک خصوصیتلرینی مص و تمثیل ایدرلر. منشاء اعتباریله جرمانلردن
— یعنی کوربوز، صاغلام، جدالو و فاتح عرقدن — هیچ فرقی اولمایان تورکلر،
اگر شیمدی یه قدر یکی مدینتک صاحبی و خالق اولان ملتارک یانکده کی شرفلی موقعی
آلقدیه کچیکدی ایسه، بونک یکانه عاقی، تورکلرک تعقیب ایتدیكلری یولک صابه صارمش
اولمسیدر. چیندن اعتباراً، هند، ایران، عراق و نهایت بیزانس کبی چورومش مدینتارک
باتاقلقلری ایچنده عصرلرجه دولاشه دولاشه بنیه سی صارسیلان قانی بولانان برماته،
آق دکز قیلرئده آلتیوز سنه لک بره کوره، دوره سی چوق کورولمه ملیدر. باخصوص
بودوره نکه ده ساده جه بر عطالت و اویقودوره سی اولیوب یکی یکی بر چوق مهیب
حمله لرله صارسیلان داستانی بر حیات صفحه سی تشکیل ایتدیکی دوشونوله جک اولورسه
تورک ملتیه مدینت سیرئده نه دن بو قدر کری قالدک دیمکه هیچ کیمسه نکه دیلی
واراماز. تورک ملتی عصرلرجه سورهن سیاسی و ملی محاربه لر دن سوکره، کندی
کندیسیله، کندی نفسیله بی آمان بر مجادله یه کیریشمش بولنیور. براز اول بحث
ایتدیکنز اوتهلکلی یولجیلقدن، او باتاقلقلی یوللردن آلدینی مضر عناصری
بنیه سندن طرد و دفعه چالیشمقده در و بوجاله دیکرلرئدن دهامده شد؛ چونکه
قلیجی بوسفر کندی وجود مزه حواله ایتمکده یز و لزوم کوردکجه کندی آلر مزله
دامارلر میز آچوب، بینمزی و قلبمزی قاریشدر مقده یز. بناءً علیه، بزه،
بدیی و ادبی یاراتمق قدر تمزک نه وقت انکشاف ایدم جکفی صورانلره دییه ییلیرز که:
«هنوز کندی میز یاراتمقه مشغولز. نه وقت که، تورک چورومش شرق مدینتلرینک
اولدیر ییجی، بوغوجی تأثیر اتندن، ذوقلرئدن تمامیه تصفی ایدم جکدر، او وقت
تورک عالمی ایچین خلقت شفقنک ساعتی جاله جقدر.» بوشفقنک ایشیغنده تورکی
یکله یز ایلک سعادت، «چه مبرلاین» ک عالم شمول دیدیکی کوروشله کائناتی احاطه
ایتمک اوله جقدر. بو کوروش، دنیا اوزرئده بر نوع تملک و تحکم معناسی
ایفاده ایدر و «فتوحات» لرک هیچ بری بومعنوی فتح قدر قطعی و اساسی

دکدر . زیرا ، انسانلر آنجق بو خاصه یی اکتساب ایتدکری و قدرکه ماده یی ، طبیعتی و طبیعتک مختلف عناصرینی کندیلرینه رام ایتمش اولورلر . یالکنز بونکله ده قالمازلر ، ماده و طبیعتی آرزولرینه ، شیده آللرینه کوره ایسته دکری شکه سوقق و حیات ایچنده ایکنجی بر حیات ابداع ایتک قدرتنه واربرلر ؛ مخلوق ایکن خالق اولورلر .

ملئک بویله بر تکامله تصادفاً و یا بنفسه واصل اولدقیرینی ظن ایتک بر خطادر . حیانه هر تکامل مطلقا اوزون بر جهد و غیرت ، بر عزم و اراده محصولیدرلر و اگر بعض ماده جیلرک ادعاسی وجهله جدیدز بر غوریل ایدیه ، قور و غمزی ایلک دفعه اوله رق مطلقا ینه کنده الیمزله کسمشزدر .

بعقرب قدری

